

GORIŠKA STRAŽA

Štev. 24

V Gorici, v ponedeljek 24. marca 1924.

Let. VII.

Nefrankirana
pisma se ne spreje-
majo. Oglasi se ra-
čunajo po dogovo-
ru in se plačajo v
naprej
List izdaja konsorcijski
GORIŠKE STRAŽE
Tisk. Juch v Gorici
via Morelli 16.
Uprava in uredn.:
ulica Mameli 5.
(prej Scuole).

„Trdno verujemo v idejo ljudske samouprave“.

Prinašamo v današnji številki nadaljevanje in konec govora našega kandidata Besednjaka v Mirnu. Ta del njegovega govora je najvažnejši, ker je zapopaden v njem celokupni naš program za bodočnost.

Ljudstvo naj se samo vlada!

»Zato izjavljam«, — je nadaljeval Besednjak — »da ostanemo neomajno zvesti načelom, o katerih vemo, da so prava in odrešilna za naše ljudstvo. Nepremakljivo verujemo v idejo ljudske samouprave, ki bo prej ali slej zmagala v vseh državah Evrope.

Gotovo nismo tako kratkovidni, da bi mislili, da se vrne v naše kraje še kedaj avtonomija stare Avstrije. To je popolnoma izključeno in nemogoče. Slovensko ljudstvo naj ve, da je avstrijska avtonomija za vse večne čase pokopana, da leži v grobu, iz katerega se ne dvigne nikdar več!

Izjavljam, da se mi ne pulimo za avstrijsko avtonomijo in radi nas naj le zatone v večno pozabljenje. V kar mi verujemo in česar se držimo z vsem srcem, je nekaj višjega namreč **IDEJA**: da mora postati ljudstvo gospodar svoje usode. V občini, v okrožju in deželi naj ljudstvo samo po svoji volji odločuje o lastnem gospodarskem in socialnem življenju. Mi se odločno upiramo, da bi se birokracija postavljala za nekakega gospodarja nad ljudstvo in ukazovala ošabno na levo in desno v vsaki najbolj neznatni stvari. To je neznosno jerebstvo, ki ga dozorel narod ne more prenašati. Mi stojimo na stališču, da se mora ljudstvo v občini, v okrožju in deželi samo vladati, ko gre za zadeve, ki se tičejo **njegovih lastnih interesov**. Zakaj naj bi n.p.r. občinarji ne smeli svobodno gospodariti z lastnim obč. premoženjem? Zakaj ne sme občina napraviti **najmanjšega sklepa** brez dovoljenja in potrdila birokracije? Ali je nadvlada uradništva nad celokupnim ljudskim življenjem res potrebna in koristna? Ne! Skoro vse stranke Italije so napovedale brezobziren in neusmiljen boj oholi, nesposobni, vse-mogočni birokraciji, ki je prava nesreča za državo.

Tudi Mussolini je v svojih govorih ponovno izlil svoj gnev nad vladajočo birokracijo in napovedal konec njenemu gospodstvu. V svojem govoru, ki ga je držal tik pred revolucijo v Vidmu, je Mussolini jasno razložil, kakšna bi morala biti država. Država — je rekel — naj skrbi za red in mir, ščiti naj poštenega državljana pred zločinom, skrbi naj za obrambo meja, vodi naj zunanjo politiko, briga naj se za pravo vzgojo prebivalstva. Vse drugo, posebno gospodarsko in socialno življenje ljudstva je treba vzeti državi iz rok. To se pravi z drugimi besedami: gospodom uradnikom, prefektom in podprefektom, je treba vzeti oblast, da odlo-

čajo in ukazujejo nad gospodarskim in socialnim življenjem ljudstva. Ako bo hotel Mussolini v prihodnjih letih uresničiti svoje ideje, bo moral vrniti ljudstvu svobodo, da samo odloča o svojih gospodarskih in socialnih zadevah.

Naš program o samoupravi ljudstva je torej še vedno živ in mi se mu ne bomo izneverili, ker vemo, da mora prej ali slej zmagati.

Ljudstvo se bo osvobodilo varuštva birokracije in zaživelo svobodno in neodvisno življenje v občini, okrožju in deželi.

Prava ljudska država, v kateri se ljudstvo po svojih zaupnikih samo vlada, si samo ustvarja svojo usodo, si samo reže svoj kruh, je naš politični ideal, za katerim stremimo kot sinovi ljudstva z vsem ognjem svojega srca.

Naš politični ideal ni samo ideal slovenskega ljudstva, temveč milijonskih množic italijanskega naroda; zato izjavljam, da bomo v novem parlamentu sodelovali z vsaktero italijansko stranko, ki bi bila z nami istega ali sličnega mišljenja.

Za gospodarski obstanek slovenskega ljudstva.

Ravnatoko zvesti hočemo ostati tudi socialno-gospodarskemu programu, s katerim smo stopili leta 1921. pred narod. To je naša sveta dolžnost, zakaj gospodarske potrebe slovenskega kmeta in delavca se v treh letih niso bistveno izpremenile. Kamor človek pogleda, povsod vidi in opazuje delavno ljudstvo, ki se z največjim napotom v potu svojega obraza bori za vsakdanji kruh. Noben rod ni še stal na Primorskem pred tako ogromnimi in težkimi gospodarskimi nalogami kakor današnji. Kdor pozna le nekoliko gospodarsko življenje, se temu ne bo čudil.

Kajti že dejstvo, da smo prišli v novo državo in se odtrgali od našega stoletnega trgovskega zaledja, pomeni pravi prevrat v našem gospodarstvu.

Naše ljudstvo je revno, zemlja, na kateri živimo, je trda in ne more rediti vsega slovenskega ljudstva, ki na njej prebiva. Od česa so torej goriški Slovenci v mirnem času živeli?

Kmetje so vlekli velik del zaslužka iz zemlje. Vino, sadje in zelenjava ter živinoreja to so glavni viri, iz katerih je potekalo življenje slovenskim kmetom na Goriškem. Ko je prišla jesen, je kmet predal svojo vinsko kapljo in z izkupičkom je plačal davek, si kupil moko in sladkor, oblekel sebe in družino ter vzdrževal če je bilo treba sina na gimnaziji: Vinska kupčija je bila lahka, zakaj kupcev ni manjkalo v državi, ki je producirala malo vina. Na Dunaju, na Češkem, Kranjskem in Štajerskem so se v gostilnah točila primorska vina. S tem, da smo prišli v novo državo, smo pa zgubili čez noč vsa tržišča na severu. Radi slabe valu-

te ni bilo mogoče izvažati vina v nove države. Desettisoči hektolitrov nerazprodanega vina, ki polnijo kleti naših kmetov, govore cele knjige o gospodarski krizi našega ljudstva.

Kako je s sadjem in pomladno zelenjavo? Umrli so tisti časi, ko si videl na goriških trgih cele hribe sliv in črešenj in ko je drdral vlak za vlakom proti severu. Slaba valuta je vničila naš izvoz, pogna'a je našega kmeta v strašno krizo. Odkod naj jemlje naše kmetstvo ljudstvo denar za davke, za živež in obleko? Revščina, kakor je prej nismo poznali, se je naselila v deželo.

Hudi časi so prišli nad goriške kmete, dvakrat hujski nad bajtarje in delavce.

Industrija se ne more obnoviti.

Kar je bilo pri nas mnogostevilnih kmečkih družin, so pošiljale svoje otroke v tovarne. V Podgori pri Gorici je papirna tovarna in predilnica redila na tisoče delavcev in delavk, tovarna žeplenk v Gorici na stotine naših ljudi. Cela goriška okolica in kanalski okraj sta živila od te industrije. Danes so te tovarne vničene in nič več ne vidiš tisočglavih delavskih trum, ki so pred vojno hitele pod večer skozi mesto. V Mirnu in Rupi so zaprte strojarske tovarne in se ne morejo obnoviti. Koliko revnih družin je prišlo s tem ob vsakdanji kruh? Spodnji Kras je pošiljal svoje kmečke sinove in revne kmete v nabrežinske kamnolome, kjer je bilo zaposlenih na tisoče delavcev. Danes je v nabrežinskih kamnolomih 400 kamnosekov, in tako so prišle neštete kraške družine ob svoj zaslužek. — Trst je v mirnem času dajal kruha kmečkim sinovom celega Primorskega, danes je luka tiha, skladišča mnogokrat prazna. Mizarska obrt v Solkanu je redila pred vojno par sto družin, danes stroji počivajo, delavci so v trdi bedi.

Ljudstvo sega po popotni palici in se seli iz domovine, iskati kosček kruha. Povejte mi, ali niso to vprašanja, ki gredo do temeljev našega obstanka na tej zemlji? Ali niso to ogromne in skoro nepremagljive naloge s katerimi se morajo pečiti zastopniki goriškega ljudstva? Ali ni to zopet dokaz, da je interes kmeta in delavca življenjski problem slovenskega naroda na Primorskem?

Ali ni krvava potreba našega delavnega ljudstva, da se njegov obupni položaj predoči najvišjemu državnemu zastopstvu italijanskega naroda, parlamentu in vladi? Kdo bi dvomil o tem, da je treba brez prestanka, da je treba vztrajno in z največjo energijo klicati vladi v spomin, da potrebuje to ljudstvo in ta dežela pomoči, prave in temeljite gospodarske pomoči? In kdo more vršiti to nalogo bolj iskreno, bolj verno, bolj zvesto kot sinovi slovenskega kmeta in delavca?

To je tako naravno, tako samo

ob sebi umljivo, tako neizpodbitno potrebno, da bi si ljudstvo samo ogromno škodovalo, ako bi tega ne hotelo uvideti.

Parlamentu in vladi bo treba povedati, da sta naše ljudstvo in naša dežela v položaju kakor nobena druga dežela v državi. Mi nismo prišli le ob svoje zunanje trge in svojo domačo industrijo, ampak smo zgubili pri izmenjavi povrh 40 od sto našega narodnega premoženja, dočim so ostale druge dežele Italije finančno nedotaknjene.

Še druga težka vprašanja.

Povrh tarejo naše kraje še nešteta težka vprašanja, katera bo treba v prihodnjih letih povojno rešiti. Vojna odškodnina je še neizplačana, zakaj, kar je naše ljudstvo dosedaj dobilo, so z malimi izjemami, šele predjumi. Goriške oškodovance tlači nevarnost, da postanejo banke lastnice njihovih hiš, in da bo stanovalo naše ljudstvo v novih, toda tujih hišah. Izmenjava združnega denarja se bo izvršila, toda neizmenjan je še denar zasebnikov.

Razen tega se je vpeljal v naše kraje nov davčni sistem, ki je naše ljudstvo popolnoma zbegal. Nepoznani davki, neštete davščine in takse so prišle v deželo. Mi vemo, da bo prihodna parlamentarna doba, doba velikih reform tudi na davčnem polju. Slovenski volilci zahtevajo od svojih zastopnikov, da gredo v parlament z jasnimi in točnim programom. Kot zastopniki kmetско-delavskega ljudstva so dolžni zastopati interese malega človeka, moža, ki živi le od lastnega ročnega ali duševnega dela. (Pritrjevanje).

Vsa ta gora gospodarskih skrbi in potreb, ki bremenijo na plečih našega ljudstva, živo priča, da moramo Slovani izbrati za naše narodno zastopstvo moze, ki so vzrastli iz sredine našega ljudstva in so spoznali ljudstvo v notrajnosti življenja — ne pa na bahatih potovanjih. (Ploskanje.) Teh prasanj se ne bo mogel lotiti človek, ki naših potreb, našega gospodarskega ustroja in celo slovenskega jezika ne pozna. (Odobrovanje).

In zdaj, možje volilci, naj se dotaknem prasanja, ki peče kot sveža rana v srcu vsakega pravega slovenskega človeka. To prasanje je: zakaj se vrši sistematično preganjanje in zatiranje slovenskega jezika v šoli, v uradih, v društvih, celo v cerkvi? To je naša narodna bolečina, to je tragično trpljenje naroda, kateremu so že grob izkopali, četudi je še mlad in krepak in poln volje do samolastnega življenja. (Odobrovanje).

Kdo na svetu more slovenskemu ljudstvu šteti v zlo, da se brani smrti? To je naraven zakon življenja, je naša naravna pravica in dolžnost. To obrambo samolastnega narodnega življenja zlohotni ljudje tolmačijo kot napad na državo. To tolmačenje je krivo, nesmiselno, v ustih ljudi, ki so slovenske krvi, zadobi pa značaj niz-

kotnega ovaduštva (klici: Tako je!) Naše narodne zahteve niso namerjene proti državi, one teže le za tem, da bo slovenskim rodovom mogoče rasti in živeti na naraven način na lastni zemlji.

Zato bodo naši ljudski zastopniki ponesli pred najvišje mesto zahteve in želje slovenskega ljudstva. Povedali bodo, da se Slovani, — kot noben drugi narod — niso odrekli in ne bodo odrekli ničesar, kar jim po božji in naravni pravici gre. (Odobranje). Razgrnili bodo pred odločilnimi činitelji na-

še zahteve po najpriprostejših pravicah, ki nam gredo kot Slovonom. To je najsvetejša naloga slovenskih poslancev: njih imena so vam priča, da jo bodo vršili z vsem ognjem svojih duš in z vso bistri- no duha. (Ploskanje). Svobodni slovenski možje naj pa 6. aprila podprejo in potrdijo boj za pravično stvar s tem, da volijo za slovensko lipo. Tako bodo svetu dokazali, da živi v Primorju sicer revno, a zrelo in zavedno slovensko ljudstvo, ki ostane živo in trdno v vseh viharjih.

Kaj se godi po svetu?

Italija pred volitvami.

Vse stranke so že v polnem volilnem boju. Štirje voditelji velikih italijanskih strank so ta teden v velikih govorih povedali volilec, kaj hočejo. Bivši ministerski predsednik Giolitti je govoril v Droderu. Prav spretno je zakrnil svojo ladjo po sredi med fašistovsko vlado in opozicijo. V prvem delu govora je orisal stanje Italije v letih 1919-21. Dežela je stala pred komunistično revolucijo, strajk je sledil strajku, po ulicah velemest so divjale prave bitke, koloni so se začeli oboroževati, da zasede grofovsko zemljo, slednjič je 600.000 delavcev izgnalo gospodarje iz tvornic in jih zasedlo. „Takrat sem jaz kot ministerski predsednik vedel, da je najboljša pot ta, da čakam, dokler to gibanje samo ne splahne“, je dejal Giolitti. To se je zgodilo. Socialisti so se začeli med seboj pobijati, mladi fašizem je z orožjem razdrobil vse socialistične organizacije. In sredi vsega tega viharja je 80 letni Giolitti vztrajno stal in boljše državne finance tako da je znižal državni dolg od 15 na 3 milijarde lir. — V drugem delu govora je stari državnik povedal svoje misli o fašizmu. Treba je pustiti fašiste, naj pokažejo, kaj zmorejo pri vodstvu države, pravi Giolitti — in s tem naznači, da ni proti vladi. „Toda zvest ostajam preizkušenim načelom svobode, enakopravnosti vseh državljanov, hočem mir v državi in pravico za vse“ — pravi Giolitti in tako daje razumeti, da ni fašist, da hoče ostati, kar je bil od mladosti. Giolitijev govor je fašistom prav malo ugajal.

Mnogo ostreje pa je sodil fašistovsko stranko vodja demokratov, Amendola. Ustavovorni demokrati so smrtni sovražniki fašizma. Imajo močno zaslanbo v Južni Italiji, posebno v Neapeljski provinci. Ko je Amendola napovedal velik govor v neapeljskem gledališču, so fašisti mobilizirali 3000 militov. Amendola so zadnji dan odpovedali prostore, zato je imel svoj govor pred zborom zaupnikov. Zbora so se udeležili zastopniki mnogih provinc, mestni župani, zastopniki vseučilišnih dijaških društev itd. Amendola je otvoril govor z ostrim napadom na fašiste: Aprilske volitve so prava pokveka volitev. Mi smo proti fašistom, ker verujemo v svobodo, ki je nujen pogoj za mirno sožitje. Za to svobodo gre v boj opozicija in veruje, da bo v Italiji vstala nova demokracija.

Za fašizem pa je v Milanu nastopil znameniti Salandra. Njegov govor je zelo pomemben, ker nam dokazuje, da se je odličen del liberalcev popolnoma zlil s fašisti.

V znamenju lipe.

Širom goriške dežele so se naši možje začeli pripravljati na volit-

ve. Ugledni zaupni možje tvorijo volilne odbore, živahni in zavedni agitatorji so si razdelili vasi, ponekod, kjer so možje siljeni, držati se v ozadju, so vstopila v odbore naša vrla zavedna dekleta. Goriška se tiho pripravlja na volitve. Pa že na prvih volilnih shodih smo videli, da je naše ljudstvo kljub težkim razmeram trdno, složno, polno pogumnega duha.

Kaj se godi na Španskem?

Vojaška diktatura generala Prima de Rivera se je začela polagoma majati. Politika, s katero vlada nasilni general nad španskim narodom, vzbuja ne samo v španskem ljudstvu, temveč tudi v ostalih državah vedno večjo nevoljo. General de Rivera je odpravil parlament in ga sploh ne mara več sklicati. Pregnal je čez mejo ali pa vrgel v zapore najbolj znane španske politike, odpustil iz službe nešteto sodnikov in uradnikov, odstavil nebroj županov, odpravil svobodo tiska in uvedel vojaško cenzuro, tajnost pisma je zadušena, shodi so prepovedani in to stanje traja že sedem mesecev in se ne mara spremeniti.

Kako naj izobražen in civiliziran narod prenaša na dolgo tako vladanje? Ali je mogoče, da bi en človek mašil usta milijonom? To gre nekaj časa, končno se ja tak nasilen sistem mora zrušiti. De Rivera trdi, da dela red in obnavlja domovino, toda s svojo nasilno politiko bo Španijo spravil ob moč in ugled. Odpor proti vladi generalov narašča in se širi med španskim narodom.

Upor v Maroku.

V španski koloniji Maroko se je domače prebivalstvo uprlo z orožjem proti španski vladi. Na čelu upornikov stoji domači voditelj Ali Ben Amo, ki je s svojimi četami napadel špansko armado, predrl njeno fronto na dvoje ter napravil precej ujetnikov. Ta vest je silno razburila špansko javnost in general de Rivera je brž poslal proti upornikom močne oddelke redne armade. Rekel je, da hoče kaznovati uporno ljudstvo in napraviti v Maroku kmalu red. Toda zaman čakamo poročil o zmagah de Riverove vojske. Vse kaže, da je naletel general na trdo kost, ki mu dela sive lasi. Naj konča borba v Maroku tako ali tako, v vsakem slučaju je ta upor močno oslabil ugled de Rivera in njegove vlade. Vojaški samodržec je zgubil dosti zaupanja doma in v tujini. Sosedne države ne zidajo mnogo nanj, ker ne vedo, ali se mu ne poderejo čez noč tla pod nogami.

Največji pesnik v prognanstvu.

Še več kakor upor v Maroku je škodovalo de Riveri pregajanje slavni španski mož, kojih ime je

znano po vsej Evropi. Največji pesnik in pisatelj Španije, vseučilišni profesor na univerzi v Salamanki Mihael Unamuno je po nastopu de Riverne javno in očitno napadal novo vlado. Objavil je med drugim v Južni Ameriki članek, v katerem označuje 12 september, ko je de Rivera proglasil svojo protiljudsko vlado, „za dan sramote za Španijo“. „Mislim sem — je pisal — da je Rivera tepec z možgani, ki niso večje od možganov ščurka, da je žalostno — smešen glumač, toda opazil sem, da je žakelj, polen najgrših strasti. Španija me boli do v notrajnost srca. Uboga Španija, uboga Španija, uboga Španija. Najraje bi umrl. Ne morem več pisati, ker jočem“...

Neljubega pesnika se je general de Rivera hotel znebiti, poslal je k njemu vojaštvo, ki ga je zgrabilo ter odpeljalo čez mejo do morske obale, kjer ga je spravilo na ladjo. Ladja je odplula po Atlantskem oceanu in se ustavila pred Kanarskimi otoki. Šestdesetletnega moža so izkrcali na otok in ga tam zastražili. Kraj je pustinja, med divjim skalovjem raste jedva redka trava. Unamuno bo moral tu živeti obdan od bajonetov, mesto da bi predaval v Salamanki.

Vihar ogorčenja v Evropi.

Da bi ne bil de Rivera nikdar položil roke na velikega pisatelja! Čim se je raznesel glas o njegovi usodi, se je vzdignil med izobraženci Evrope besen vihar protestov proti španski vladi generalov. Francoski pesniki in pisatelji so eden za drugim začeli objavljati ogorčene članke proti de Riveri in ga postavili pred vsem svetom v sramoto. Organizacija italijanskih kulturnih delavcev se je protestom pridružila in sklenila, da posveti prihodnjo številko rimskega mesečnika „Tormenta“ preganjanemu španskemu pesniku. Gabriele D'Annunzio je objavil protest, v katerem pravi: Španija je kakor umrla dežela nad katero vladajo krvavi možgani norcev. »De Riveri, temu podrejenemu generalu, je treba vtisniti z žarečim železom žig«, da ga bo ves svet zaničeval.

General de Rivera se je s preganjanjem španskega pesnika skidoval več, nego če bi bil zgubil bitko v vojni. Škodoval je sebi in svoji domovini, zakaj Španja je danes v očeh Evrope dežela nasilja in pregajanja in njen ugled je po krivdi tega generala trenutno vničen.

DNEVNE VESTI

Volilec, ki je

izgubil volilno izkaznico ali ki mu je postala drugače neuporabna, si mora priskrbeti drugo volilno izkaznico na zelenem papirju. To izkaznico dobi volilec osebno od torka 1. aprila dalje in tudi še na dan volitev dne 6. aprila v občinski em uradu. V ta namen mora biti občinski urad odprt od 1. aprila dalje od 9. ure zjutraj do 7. ure zvečer. Na dan volitev pa od 7. ure zjutraj do 7. uri zvečer.

Saj tako nič ne dosežejo!

Kdo ne doseže ničesar? Slovanski poslanci, — tako pravijo mnogi nezavedni ljudje. Tako pravijo včasih celo ljudje, ki uživajo to, kar so naši delavni poslanci priborili.

Kaj so dosegli poslanci, kaj so nam priborile slovanske politične organizacije?

1. Poslanec Šček in goriški tovariši so začeli boj za vojne oškodovance. Kateri vojni oškodovanec se ne spominja veličastnega shoda v Gorici aprila 1922? Od takrat se je zopet začela izplačevati vojna odškodnina.

2. Slovanski poslanci so posredovali za tisoče slovenskih invalidov, vojnih vdov in sirot.

3. Poslanec Šček in tovariši so po parletnem boju in posredovanju dosegli, da se izmenja slovenskim kmečkim zadrugam 14 milijonov lir, ki bi sicer bili izgubljeni.

Zato naj gre od ust do ust, od sosedu do sosedu klic:

Le to bomo imeli, kar Slovenci sami ustvarimo!

Le poslanci slovenskega rodu morejo verno tolmačiti potrebe in zahteve slovenskega ljudstva!

Tako povejte vsem zaspancem, ki takole godejo: Saj poslanci tako nič ne dosežejo, saj tako nič ne pomagajo! In tudi tem ljudem, ki so izgubili korajžjo, vlite zavesti v srce in jim recite: Dolžan si radi svojega doma in družine, da greš in oddaš svoj glas za pravice slovenskega kmeča, za slovensko lipo!

POZDRAV MLADIM PRIJATELJEM

V nedeljo zjutraj so se zbrali naši mladi režiserji na dramatični tečaj, dekleta pa na telovadni tečaj. Tečaj sta začela s skupno sv. mašo, ki se je udeležil tudi cel osrednji odbor Prosvetne zveze. Včeraj zvečer je mestna „Mladika“ priredila v čast tečajnikov pozdraven večer, ki je prav priskrbel potekel. Tudi mi iz dna duše veselo pozdravljamo naše idealne fante in dekleta, ki so prihiteli na tečaj. Boš živi!

OSEBNA VEST.

Dne 18. t. m. je promoviral na visoki šoli za svetovno trgovino na Dunaju Gavro Gomišček iz Solkana. Častitamo!

DUHOVNIŠKA VEST.

G. Janko Pišot, župni upravitelj na Slapu pri Vipavi, je imenovan za župnega upravitelja na Planini, odkod prej bo opravljal tudi Slap.

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

V četrtek se je vršila seja naše družbe. Odbor je sprejel družbin poslovnik in z velikim veseljem vzel naznanje obilno priglasenje družbenikov. Nato so je odobril ves književni načrt za tekoče leto. Poverjeniki se tem potom pozarjajo, naj določijo do Velikonoči svoje nabiralne pole. Ude bo družba sprejemala tudi, še po tem roku vendar pa ne garantira, da bodo prišli v imenik.

VOLILNE GLASOVNICE PO ENOLIRO.

Po istrskih vaseh hodijo neki ljudje okoli kmetov in jim ponujajo po eno liro za glasovnico. Tako poroča „Puck prijatelj“. Po zakonu je to strogo prepovedano in so določene za to težke kazni. Pa ne gre samo za kazni, gre za poštenje. Poštenje, — pravi istrski list — je hrvatskemu seljaku vredno kot vse bogastvo sveta.

ZIVO ZANIMANJE ZA PAPEŽEV NAGOVOR.

Danes bo izpregovoril papež Pij XI. v kardinalskem zboru. Pričakuje se, da bo papež govoril o zelo važnih splošnih prашanjih. Sv. Oče bo tudi jasnil veliko zmago Cerkve v Franciji.

Kaj je novega na deželi.

KRŠČANSKA POMLAD.

Pomlad! Novo delo, nov trud in, u-
pajmo, novo veselje. Njive preorjemo
in posejemo. Vinograd čaka kopača,
njiva sejalec. Bog daj srečo, naši ljudje!

Pa je prišel čas, ko se pomlaja ne le
narava, ampak tudi srce človeka. Po
pustu, ki je bil ponekod preveč glasan,
prihaja tihi post. Čas pričakovanja,
premišljevanja. Srce naj se očisti zle-
premišljanja. Sreča naj se očisti trnja. Zaka-
j ga, kot se njiva očisti trnja. Zaka-
j sredi pomladi bo vstajenje, bo velika-
noč, praznik zmage in miru. Le onim
se bo prikazalo obličje Zmagovalca, ki
bodo pomladili svoje srce.

Naj bi velikonočni praznik našel v
slovenskih domovih pomlajena in pos-
večena krščanska srca. Te pomladi si
želimo iz vse duše, kajti le tako bo naš
narod pošteno in trdno prenašal vse
težave, ki gredo nad nas.

SOLKAN.

(Orožje iščejo). Solkanske komuniste
so obtožili, da se na skrivnem pri-
pravljajo za volitve. Dne 6. aprila
zjutraj se bodo dvignili komunisti, s
puškami in revolverji bodo drli po
Solkanu. Glavna četa bo zasedla trg,
en oddelek bo oblegal orožniško posta-
jo, drugi bo taboril na Goriščem, levo
kribo bo v naskoku zavzelo Zabji kraj
in razvilo rdeči prapor pri Hrastu.
Res, velika nevarnost je pretila Sol-
kanu. Z neznansko hitrico se je var-
nostna oblast podala na delo. Izvršile
so se številne hišne preiskave pri ko-
munistih. Pa nikoder ni pušk in re-
volverjev, celo noži so ponekod zarja-
veli, kajti pri nas je malo kruha.

Umrle je Albina Krpanova, v cvetu
mladosti. Tiha in blaga mladenka je
hiral več mesecev. Ugledni družini
sožalje vseh Solkanecv! — V soboto
smo pokopali 55 letnega Jakoba Baši-
na, mizarja. H grobu ga je spremila
velika množica znancev in solkanski
godbeniki. Rajni je bil eden pravih
solkanskih korenin.

DORNBERG.

(Novice.) Gospod kavalir Bandelj se
večkrat na teden vozi z avtom agitirat
v Dornberg; in čudno — vedno ponoči.
„Njegovi“ ljudje želijo, naj pride po
dnevno kakor vsak pošten človek! Naš
poštar, tajnik fašja, je dal sklicat po-
tom županstva vse trgovce, gostilni-
čarje in druge obrtnike. Seveda so
prišli vsi kot na povelje, in je tudi ra-
zumljivo. Bila pa je to samo komedija!
Pošteni Dornberg se tega zaveda in si
ne dela skrbi, ker je gotov poštenega
uspeha, in je prepričan, da so in osta-
nejo naši ljudje različnih obrti kljub
manevrom s koncesijami — stare po-
štene korenine. Natakajene politične
krinke ostanejo le namišljenega pome-
na. Po volitvah bomo poročali natanč-
neje o volilnem boju — o vsem in vseh,
ki so bili v zvezi z njimi.

Znani g. Vodopivec, učitelj, Sokol,
narodnjak, socialist, komunist, fašist,
i. t. d. i. t. d. se je obril in hudomuš-
neži hočejo trditi, da je to bolezen
njegove politike. Ali mu je spet kaj
zadišalo? Mogoče hoče postati sedaj
republikanec??

TOLMIN.

Včeraj, v nedeljo popoldne je prire-
dilo Društvo Rdečega križa zanimivo
ljudsko predavanje. Dr. Alfonz Serjun
zdravnik v Tolminu je poljudno raz-
lagal kako je treba pobijati jetiko.
Pred sabo so gledalci videli kinemat-
ografski film, v katerem se zanimivo in
nazorno prikazuje strašne posledice te
zavratne bolezni. V dvorani kinema-
tografa se je zbralo veliko naših tr-
žanov in okoličanov, ki so napeto sle-
dili koristnemu poduku. Taka preda-

vanje so v naših vaseh krvavo po-
trebna in prav živo želimo, da bi se
pogosto ponavljala.

VRHOVLJE.

Vsem tistim dobrotnikom, ki so o
priliki zlate maše lansko jesen kaj da-
rovali, da se za cerkev M. B. na Vr-
hovlju napravita monštranca in kelih,
bodi povedano, da je sedaj napravljen
že tudi kelih. Čakati je bilo treba, da
je zbirka toliko zrasla, da je bilo moč
naročiti čeden kelih. Torej pred sv.
Jožefom se je oskrbnitvo obeh cerkva
(na Vrhovlju in v Smartnem) pokloni-
lo zlatomašniku, mu voščilo za god in
izročilo novi kelih, da je na svoj god
prvikrat z njim maševal. Vsem do-
brotnikom Bog povrni!

IZ MEDANE.

Dne 15. marca ob 3. uri popoldne so
napadli Frančiško Mavrič iz Medane
na cesti med Mošo in Medano, na Pre-
valju. Napadel jo je neznanec iz za-
se, s kamnom jo je pobil na tla in
ji zadal okoli 30 udarcev po glavi in
obrazu, tako da je padla v nezavest.
Revico so odpeljali v bolnico. Upanje
je, da okreva. Napadalec ji je ukradel
do 160 lir. Upamo, da bodo gg. kara-
binerji napeli vse sile, da ropar ne
uteče pravici. Če se bodo toliko trudili,
kot so se v Medani na dan občinskih
volitev, potem bodo gotovo ujeli ro-
parja.

IZ OSEKA.

V noči med 17. in 18. marcem so ta-
tovi obiskali cerkev sv. Martina vlo-
mili vrata ter so lotili obeh na-
biralnikov za miloščino pod korom in
pri oltarju M. B. Uspeh pa je moral
biti majhen, ker sta bila oba nabiralni-
ka pred kratkim izpraznjena. Oropali
so pri oltarju M. B. vso zlatenino, par
prstanov, kakih pet parov uhanov in
1 brož, kar pa ni bilo posebne vred-
nosti. Odprli so s silo tudi omarico,
kjer se shranjujejo sv. olja, a ker ni
bilo ničesar dragocenega, so pustili
vse na svojem mestu. Tabernakeljna
se niso lotili, pač pa so poizkušali
priti v zakristijo, kar pa se jim ni
posrečilo, ker so bila vrata znotraj za-
regljana. Zdi se pa, da so se prestra-
šili, ker so psi močno lajali ter začeli
bližnji sosedje ustajati, nakar so po-
begnili. Eden ropar je vrgel kamen v
psa trgovca Jos. Faganel-a, kateri je
začel močno cviliti, kar je gospodarja
zbudilo; hitro je ustal, a je slišal samo
še tek več oseb mimo hiše. Zaenkrat se
roparji v Oseku niso posebno okoristi-
li, a vendar bo z naprejem treba kaj u-
kreniti, ker je to že drugi slučaj tat-
vine v vasi!

VRH PRI GRAHOVEM.

Lahko mislite, da nas je končala hu-
da nenavadna zima, ker tako molči-
mo. Letos je pri nas hudo. Zima je bi-
la tako huda da skoraj smo pozabili,
kedar je padel prvi sneg. In še sedaj
meseč ni upanja, da bi skopnel. Drv-
smo požgali več kakor prej dve na-
vadni zimi, zato pa jih nam že zman-
kuje. In še pol metra snega leži po na-
šem hribu. Vsa dela na naših poljih
bodo zastala.

Nekaj veselega pa le povem, namreč
to, da se je pričelo prav živahno giba-
ti naša mladina. Če prav je šele v naj-
težjih časih prišla za oralo in začela
orati celino na našem kulturnem po-
lju, vendar upamo, da se naši vrli
mladeniči ne bodo vrnili s prave poti,
ki so si jo začrtali. Fantje in dekleta,
korajši in pogum, pa ne boste oma-
gali! — Tudi kmetje nočejo zaostati v
gospodarskih razmerah. Zavedajo se
slabših časov, kateri nam pretijo. Raz-
treseni smo in malo nas je, pa smo se
vseeno prav pridno lotili graditi novo
mlekarno. Le tako naprej da si skup-

nimi močmi pomagamo. Združeni pre-
moremo vse, razdeljene bi nas revšči-
na vzela.

IZ PONIKOVSKIH RUTOV.

Ker dohaja k nam veliko število
izvodov „G. Straže“, zlasti na Rutih
v vsako hišo, zato ne bo odveč, ako
prinese „Straža“ skromen dopis o tu-
kajšnjih razmerah. Občina, ki ima na-
ročenih veliko število raznih časopi-
sov, se lahko šteje med kulturne; to
je pri nas. K nam ne prihaja le veliko
število „G. Straže“, ampak med drugi-
mi tudi nekaj „Gospodarskih listov“,
kar je važno za posestnike. Zlasti raz-
veseljivo je dejstvo, da še dosti do-
bro vspevata tu dve mlekarni, ki daje-
ta izvrstni sir iz celega, neposnetega,
po planinski krmi aromatičnega mle-
ka, kar je posebno važno za konsu-
mente. Prva je v vasi, ima veliko šte-
vilo udov in veliko dobrega sira. Dru-
ga je pa na Pon. Rutih. Otvorjena je
bila 25. junija l. l. In tej drugi je po-
seben namenjen tale dopis. Združili
so se namreč ponikovski in počanski
Rutarji in naredili mlekarno po mo-
dernih mlekarskih predpisih, kar je
posebno važno za sirjenje, oziroma
mlekarja in kmete same. Pravim, da
še dosti dobro vspeva tudi „rutarška“
mlekarna, dasi ima zelo majhno števi-
lo udov, a so ti večinoma kmetje. Da
bo pa še boljše, opozarjam prizadete,
naj se v bodoče bolj brigajo za čim
večje število prav dobrih mlekaric.
Ker so pa, kakor znano, krave pri
gobcu mokre, zato morate v prvi vrsti
dati vso pažnjo svojim travnikom.
Po nekaterih bohotna poganja mah in
oresje, a se ne pridela nič dobre kr-
me. Sejati morate kolikor mogoče več
detelje. Neslo vam bo več ko drugi
pridelki.

Rutar, nekmet.

ŠTJAK.

Smo pač v hribih. Pošto imamo iz-
borna, ker mnogokrat pošte po cel te-
den ne dobimo. Ni čuda, da je tako
malo dopisov, ker predno ga časnik
dobi in objavi, je predmet zapadel
zgodovini.

Od 2. do 9. marca smo imeli tukaj
sv. misijon katerega je vodil požrt-
vovalni in neumorni preč. g. pater
Klančnik iz Mirna v družbi preč. g.
patra Skvarča. Na pomoč je prihitel
tudi preč. g. pater Romuald iz Kosta-
njevice, ki je s svojimi odločnimi go-
vori zelo pripomogel, da se je sveti
misijon tako izvrstno obnesel.

Kljub skrajno slabemu, deževnemu
deloma snežnemu vremenu z znano
kraško burjo je bila vdeležba pri vsa-
ki pridigi nepričakovano velika, zlasti
v petek pri spravi in v nedeljo ob
sklepu.

Radi burje (nekdo je napravil opaz-
ko, da je vrag ta teden spravljal vso
burjo nad Štjak) je odpadla procesija,
a sklepna slovesnost se je toliko lep-
še razvila v cerkvi.

Pohvaliti moramo ob tej priliki tu-
di novi pevski zbor, kateri je v druž-
bi z nekaterimi starimi pevci lepo po-
veličeval slovesnost in je tudi zaslu-
žil zahvalo pri sklepni slovesnosti.

GORE NAD IDRILJO.

Že osem mesecev ni bilo v tukajšnji
župniji nobenega mrliča, zdaj pa v
48 urah kar trije. Mizarju Matevžu La-
pajne na Gorah sta umrla dva mala
otročiča (dvojčka) in 82 letni starček
Jožef Vidmar iz Jeličnega vrha h. št.
44, se je preselil v deželo mrtvih. Z
veliko težavo so tega poslednjega po-
grebei dne 10. t. m. pripravili do pokop-
ališča. Snežilo je že par dni poprej
in napravilo velikanske do 5 metrov
visoke zamele. Niso si mogli drugače
pomagati, kakor da so naložili rakev-
na majhne sanke, potem pa privezali
dolgo vrv, za katero je vleklo v malih
presledkih 8 pogrebcev, 2 sta pa pri
sankah pazila, da se niso preobrnila.

Ogibali so se zametov in vozili le po
takih krajih, kjer je bilo manj snega,
da so prej prišli do cerkve; a kljub te-
mu vsi utrjeni in vpehani in vsak je
rekel, naj bi ranjki, ko je že toliko let
živel, počakal vsaj še nekaj dni s svo-
jo smrtjo, da bi se ne bilo treba tako
mučiti z njim na njegovi zadnji poti
po tej solzni dolini. Kdor je videl ta
žalni spreved, se mu je milo storilo.
Le škoda, da ni v bližini kakega foto-
grafa, da bi bil nam fotografiral ta
spreved, potem bi lahko pokazali sve-
tu sliko, kako si znajo v naših hribih
ljudje pomagati na vse mogoče nači-
ne, da si olajšajo trud! —

ALI JE GLASOVANJE TAJNO? JE!

To vprašanje posebno skrbi vsa-
kega politično zrelega volilec. Ne
boji se, da bi drugi izvedeli, za
koga je glasoval, toda on se dobro
in utemeljeno zaveda resnice, da
ima le absolutno tajno glasovanje,
zlasti pri državnozboirskih volit-
vah pravi cilj.

In pri teh državnozboirskih vo-
litvah je tajnost glasovanja popol-
noma zjamčena.

Če je v drugih ozirih današnji
volilni red nepopolen, mogoče celo
nesocialen in celo krivičen, vendar
v vprašanju tajnosti glasovanja je
nedosegljiv.

- Ta volilni red zasigura tajnost
glasovanja mnogo bolj ko bivši
volilni red.

Zakaj?

I. Ne delijo več glasovnic stran-
ke, temveč vsak volilec dobi po-
polnoma enako, državno glasovni-
co šele od predsednika na volišču.

Ni torej nevarnosti, da bi volilec
kdo vsiljeval glasovnico in mu tr-
gal glasovnico iz žepa.

II.) Glas za kandidatsko listo
oziroma stranko se odda z zelo
priprostim prečrtanjem, prekriza-
njem enake državne glasovnice.

Kdo naj spozna navadno črto
z istim svinčnikom, ki ga rabijo
vsi volileci?

III. Če hočeš dati preferenčne
glasove, storiš to z napisanjem
priproste številke 1, 2, 3, 4, 5, 6,
i. t. d. V smislu sporazuma med
slov. političnimi društvi boš napi-
sal samo 1, 2, 3.

Kdo naj spozna napisano šte-
vilko?

IV. Glasovati se mora v volilni
kabini.

Volilec ni samo dovoljeno, tem-
več mora iti v volilno kabino, da
odda v skritem svoj glas. Če ne bi
hotel glasovati v kabini, ga mora
predsednik opozoriti na to dolžnost
in njegove glasovnice ne sme spre-
jeti kot veljavne, ker je že po za-
konu neveljavna.

Predsednik, ki ne obveže volilec,
da glasuje v volilni kabini, se kaz-
nuje z globo od 500 do 1000 lir pri
enkratnem prestopku; če ponovno,
bo zaprt 3 mesece. Z isto kaznijo se
kaznuje oseba, ki bi branila volilec
vstop v volilno kabino.

V.) Ko je volilec glasoval, mora
zalepiti glasovnico v kabini in jo
oddati zalepljeno predsedniku vol.
komisije, ki ji mora odtrgati še
zadnji znak, ki jo loči od drugih
glasovnic — to je repek. Drugače
je glasovnica neveljavna.

V drugi žari so potem shranjene
vse glasovnice kot zrna, pri zrnu
— ali pa pesek, pri pesku.

Kdo naj spozna glasovnico, ki je
zmešana med drugimi v volilni
žari?

Glasovanje je popolnoma tajno.

Le tajno glasovanje je čast za
državo in za politično zreli narod —
kajti le v tem slučaju je sploh mo-
goča prava in svobodna volitev.

Trije ljudski tabori v Istri.

Istra, tužna, teptana dežela hrvatskih in slovenskih seljakov, se dviga h novemu življenju. Kdor je videl mogočne trume kmetov, ki so se zgrnile na slovanske tabore preteklo nedeljo, je pač ganjen dejal: Slovanska Istra še živi, isterski kmet je stopil možato na plan, čim je posijal prvi bleđi žarek svobode.

Tabor na pazinskem polju.

Na Jožefovo je pazinska nižava oživila. Iz Starega Pazina, iz Lindara, iz Zminja, iz Kringe in Tinjana so vrele trume kmetov h cerkvi sv. Ivana in Pavla. Nad osemsto mož in fantov je taborilo na trati pred cerkvijo. Navdušeno so pozdravljali kandidata Slovanov, Stojana Brajšo; saj ves mlajši moški rod pozna »druga Stojana«, ki je v številnih katoliških omladinskih društvih pazinskega okraja skozi leta vztrajno širil krščansko in narodno zavest.

Skupščino je otvoril seljak Petar Ritoša s prisrenim pozdravom na isterske kmete. Nato je nad eno uro govoril Stojan Brajša, ki je razložil, zakaj moramo vsi isterski slovanski kmetje složno in pogumno izbrati slovanske može za poslance. Kmetje, ki že po deset let niso slišali hrvatskega govora, so burno vzklikali za hrvatske šole, za narodne pravice, za obrambo gospodarskih interesov slovanskega seljaka. Koncem govora so vsi volilec viharo pozdravili svojega kandidata.

Nato je razložil tajnik Političnega društva za Hrvate in Slovence

v Istri, urednik Sironič, kako se vršijo volitve.

Preizkušeni, v vsej Pazinščini znani kmečki vod. P. Sironič je nato med viharim navdušenjem pozval ljudstvo, naj gre 6. aprila disciplinirano v boj za staro pravdo slovanskega seljaka.

V Bermu.

Ko je dr. Brajša v spremstvu številnih kmečkih zaupnikov došel v Beram, ga je že čakalo krog 300 kmetov, da čuje njegovo besedo. Naš kandidat je zborovalcem razložil, zakaj moramo poslati ljudi domačega rodu in jezika v rimski parlament. Tudi tu je bilo navdušenje ljudstva veliko in naši zaupniki so se razšli po vaseh z ojačenim upanjem, da bo 6. april za Istru dan zmage.

V Trvižu.

Na shodu v Bermu so bili tudi možje iz Trviža. Zaprošili so dr. Brajšo, naj obišče tudi njihovo občino. Pol ure po prihodu našega kandidata so se sredi Trviža zbrale štiri stotine kmetov. Tudi to zborovanje je izvrstno uspelo. Zastopniki oddaljenih občin so naprosili dr. Brajšo, naj obišče tudi njih vasi v srednji in južni Istri.

Vsi trije tabori so potekali mirno, brez vsakega motenja. Bila je prava svoboda, kot si jo želi vse ljudstvo. Istersko zavedno ljudstvo vstaja in se pripravlja, da na dan volitev pove svetu moško besedo, da se hoče vztrajno in postavno boriti za naravne pravice slovanskega človeka.

Gospodarstvo.

Red v gospodarstvu.

Glavna stvar v vsakem gospodarstvu je red. Kjer ni reda, tam gospodar ne more nikdar vedeti, ali ima kaj in koliko ima.

Reda v gospodarstvu pa ni mogoče napraviti brez pregleda. Gospodar mora natanko vedeti, koliko ga stanejo delavci, vedeti mora, koliko ga stane orodje, koliko on s svojo rodovino vred letno porabi itd., sicer ne more »gospodariti«. Pregleda nad vsem gospodarstvom pa ne more imeti noben gospodar, če si vsaj najvažnejših stvari ne zapiše.

Vzemimo primer iz življenja. Gospodar ima njivo, kamor seje enkrat žito, enkrat sadi krompir ali fižol ali pa kaj drugega, kakor je že navada. Gospodar, ki ima tako njivo, jo navadno leto za letom gnoji, potem preorje in »zbrana«, nato seje (ali sadi), v jeseni pa pobere, kar je zrastle. To se ponavlja leto za letom, kar tako tja v en dan češ nekaj bo že zrastle.

Tako pa delajo le nerazumni gospodarji.

Pameten gospodar bo napravil račun. Napravil ga bo pa tako-le: Gnoj me stane po navadni krajevni ceni toliko in toliko. Dalje bo računal, koliko ga velja seme. Potem bo računal, koliko dni mora on sam ali pa kdo od njegove rodovine na tisti njivi še delati. Dalje bo računal, koliko ga velja spravljanje pridelka domov. Vse to si bo pameten gospodar zapisal, zračunal bo skupne stroške, potem pa na drugi strani zaračunal, koliko je

vreden njegov pridelek. Številke mu bodo jasno pokazale, ali je gospodaril dobro, t. j. ali je več dobil kakor je imel stroškov, ali pa če je gospodaril slabo, t. j. če je delal z izgubo.

Če je delal z dobičkom je stvar, v redu. Kaj pa, če je delal z izgubo? Če je delal z izgubo, mora pa začeti misliti, kako bi njivo izrabil tako, da bi »nesla«. Po krajevnih razmerah bo prišel do tega ali onega sklepa: Eden bo izračunal, da bi bilo bolje, če staro njivo izpremeni v travnik, drugi bo prišel na to, da bi detelja nesla, žito pa ne, tretji bo našel zopet kaj drugega. Vse to pa ni mogoče preračunati brez zapiskov in brez točnih računov.

Danes je pri nas že jako malo gospodarjev, ki ne bi znali pisati in računati. Mnogo pa jih je še, ki si ne zapišejo prav nič in prav malo mislijo, ampak delajo še vedno tako, kakor so delali njihovi dedje. To pa ne sme biti! Kdor danes ni ma jasnega pregleda o stroških in dohodkih svojega gospodarstva, bo kmalu nehal gospodariti.

ŽIVINSKI SEJMI

Radi kužnih bolezní so bili živinski sejmi v Gorici prepovedani. Prepoved je preklicana, kmetje smejo zopet prignati živino na trg.

BENEŠKE OBVEZNICE.

Videmska prefektura javlja: Dn 20. marca je bila srednja cena beneških obveznic 81.03. V Trstu 81.15, v Milanu 81.00, v Rimu 81.10.

DAROVI

Za Alojzijevešče: Vlčg. Grašič Josip, župnik, 60 L; gđ. Zucchiati Lojzka 15 L. — Prisrčna hvala!

VELIKA ZALOGA

PO ZNIŽANIH CENAH

izredna prodaja na račun tovarnarjev

VIDEM - Via Savorgnana št. 5 - VIDEM

TRGOVSKI VESTNIK:

Splošni trgovski položaj: **NENORMALEN** in **TEŽAVEN**. — Položaj industrije za tkanine: **NEGOTOV** in **ZMEDEN**.

== Cene izgotovljenemu blagu: **SE DNEVNO VIŠAJO** in vsled tega se množijo težkoče za trgovce. ==

== Edini izhod temu položaju je: ==

PRODAJA PO NIZKI CENI.

Naše cenj. odjemalce opozarjamo s tem, da smo začeli z veliko prodajo spomladanskega blaga z naravnost drzno nizkimi cenami. — Pridite in kupite blago v naših zalogah v VIDMU, Via Savorgnana št. 5.

Velika zaloga platna za moške in ženske. — Lovsko blago. — Izdelano perilo. — Platno. — Gobasto blago za gospe. — Platneno blago iz lana v vseh visočinah. — Prti. — Brisače in servieti »Fiandra«. — Maje iz volne in bombažavine. — Tepihi. — Zavesa. — Blago za mobilijo. — Preproge in kuverte v vseh merah. — Opreme za neveste. — Celotne opreme za hotele, zavode in samostane. — Blazine izdelane iz žime in volne.

Posebnost: Blago za duhovnike. — Direktni uvoz volne za blazine.

VSAKO BLAGO, KI NE UGAJA BODISI PO KVALITETI, BODISI PO CENI, SE VZAME NAZAJ.

Na debelo in drobno!

STALNE CENE

Posebni popusti za razprodajalce.

Stalna izložba z zaznamovanimi cenami.

ciji, kjer je bil sklenjen prvi sporazum z državo. Končno bo slovesno naznanil otvoritev svetega leta. Za papežev nagovor vlada živo zanimanje, časopisi so polni napovedi in ugibanj.

KONFERENČNE REŠKE RAZPOROKE.

V svobodni reški državi je bilo zakonskim dovoljeno, se razporočiti. V Italiji pa je razporeka prepovedana in nemogoča. Zato se je često dogajalo da so se poročeni pari, ki so se iz enega ali drugega vzroka hoteli ločiti, naselili za nekaj časa na Reki, si z denarjem pridobili reško državljanstvo in se potem razporočili. Sedaj, ko pripada Reka Italiji, je to prenehalo. Odpadli pa so tudi mastni dohodki, ki jih je imelo reško mesto od lahkomišelnih zakonskih parov.

ŠKOF MONS. FOGAR V KOPRU.

Fašistijski dnevnik „Il Popolo di Trieste“ prinaša obširen opis veličastnega sprejema, ki ga je doživel tržaški škof mons. Fogar v Kopru. Sprejemajo se se udeležila civilna in vojaška oblastva, šolska mladina, društva, vojaštvo z godbo. List posveča mlademu škofu dolg članek, v katerem pravi, da se vsi fašisti srčno veselijo, da je Trst dobil tako odličnega patrijota in plemenitega človeka za škofa. — Kako hitro se menjajo časi!

DVE NOVI REPUBLIKI.

Prva bo Grčija. Grški kralj, ki je bil izgnan iz države, je pisal grški vladi, da je pripravljen se odpovedati kraljevskim pravicam. — Druga bo Perzija. V Teheranu se vršijo velike ljudske demonstracije pred šahovo palačo. Večina ljudstva zahteva, da šah odstopi in da se proglasi republika. — Kdo bo tretji kralj brez krone?

Letnik 1904 vpoklican.

Vojno ministerstvo je odredilo, da se vpokličejo potrjeni mladeniči, rojeni 1. 1904., pod orožje. Vsak novinec bo dobil pozivnico na dom. Vpoklici začnejo dne 23. aprila. Iz razglasov, ki so nabiti po občinah, je razvidno, kateri novinci lahko prosijo za delno ali popolno oprostitvev od vojaške službe. Prosnje je treba predložiti do 28. marca vojaškemu okrožnemu poveljstvu v Gorici. Pojasnila dajejo županstva, pa tudi tajništvo Kmečko-delavskih zvez v Gorici ul. Mameli 6.

Za jezik so ga potegnili.

Na volilnem shodu, ki ga je imel tirolski nemški kandidat Sternbach v Griesu, se je oglašil h besedi nemški snopar. V svojem govoru je snopar trdil, da je prišel na prefekturo brzojav Mussolinija, ki pravi, da bo vlada v lirah plačala vsa vojna posojila, če dobi fašizem na Južnem Tirolskem pri volitvah večino. Ker gre za 100 milijonov lir, je nemško narodno vodstvo prashało prefekturo, ali je to res. Prefekt je malce nevoljno odgovoril, da mu ni nič znano o tem. — Tako so Nemci sleparja potegnili za jezik.

Pozor, volilci!

Če niste še dobili volilne legitimacije na dom, pojdite osebno na županstvo. Tam vam morajo izdati volilno izkaznico vsak dan od 9. ure zjutraj do 7. ure zvečer.

Na dan volitev pa mora biti ta namen županski urad odprt od 7. ure zjutraj do 7. ure zvečer.

ŠOLSKE POČITNICE RADI VOLITEV.

Ker bodo v mnogih krajih volilni prostori v šolskih sobah, je šolsko

skrbništvo v Trstu odredilo, da smejo šolski voditelji, če se pokaže potreba, dovoliti mladini počitnice od 3. do vključenega 8. aprila. Tako bodo torej tudi malčki pomnili te volitve.

To je znak naše slovanske stranke. Na glasovnici bo označen še s številko 12, ki je številka naše kandidatne liste. Zapomnite si to! Tega prečrtajte, druge pustite pri miru.

Kako bom volil?

Glasovanje je zelo priprosto, lahko in popolnoma tajno.

V nedeljo 6. aprila boš stopil v volilno sobo. Dal boš volilno izkaznico predsedniku komisije. Nato ti bo predsednik dal volilno glasovnico. Stopi z njo v kabino, vzemi črn svinčnik in dobro prečrtaj znak: lipovo vejico in očnico. Znak je tu gori naslikan. Potem zgani glasovnico na štiri kraje, jo oslini in zalepi. Nato stopi iz kabine in daj glasovnico predsedniku komisije. S tem si opravil svojo dolžnost.

Odkod podpore?

Po deželi hodijo neznani ljudje, obljublajo, pretijo, grozijo našim ljudem, posebno županom in občinskim svetovalcem. Ako boste volili lipo, ne bo občina dobila podpore. Občina št. Vid je dobila 7000 lir za poljsko škodo, — zato glasujte proti lipi! Vojno odškodnino bodo dobili le oni, ki bodo glasovali za fašiste. Povejte tem sleparjem, da slovenski kmet ni zabit. Ali ni vlada dolžna, dati po zakonu vojno odškodnino? Uradnik nič ne prasha, katere stranke si, on prasha, ali imaš pravilen konkordat. Če ga imaš, boš prej ali slej dobil izplačilo. Kdor drugače pravi, je bebec ali slepar. Če je bebec, povejte mu, da je glasovanje popolnoma tajno. Če je slepar, vrzite ga skozi vrata, pojdite h sosedom in jim zaupno povejte, da hodijo sleparji po vasi.

VAŽNA GOSPODARSKA POBUDA.

Opozorjamo čitatelja na današnji oglas tukajšnje tvrde pod imenom „Vinoagrarja“. Vodi jo poznani strokovnjak na gospodarskem polju, oenotehnik in agronom gosp. Jušt Ušaj, bivši strokovni uradnik razpuščenega kmetijskega urada. To podjetje, ki je nekaj novega v deželi, obeti biti v veliko korist našemu kmetu, zlasti pa vinogradniku. Poleg prodaje najboljših potrebščin za kmetijstvo, bo posredovalo prodajo vina in drugih pridelkov v deželi, kakor tudi v inozemstvu. V to svrhu je g. Ušaj že stopil v zveza z italijanskim in inozemskim trgovom.

BESEDA BRIHTNEGA KMETA.

H našemu zaupniku so prišli neki ljudje, da bi ga premotili, naj agitira za nasprotnike. Pa pravi kmet mešetarjem: Nič ne bo! — Oni pa silijo vanj in mu ponujajo patento in denar „za stroške“. Naš mož se ne gane. Slednjič pa le reče: „Ali bi mi dali kravo“. — Podkupovalci obljubijo. — „Premalo je, še tele zraven“, pravi kmet. In mešetarji obljubijo še tele. Zgihajo se, mešetarji vstanejo, vzamejo klobuke, in se vsi veseli odpravijo. Na vratih

se poslovi kmet od njih tako: „Povem vam, da bom kravo in tele vzela, a delal bom za lipo in za lipo glasoval.“ Poparjeni so se sitni gostje izgubili. Na kolodvoru so potem govorili, da so Slovani „teste dure“, trdoglavci. Ne, ta naš mož ni bil trde glave! Brihtno in značajno se je obnašal. Čast našim trdnim možem!

POZOR NA SLEPARJE!

Kr. kvestura v Trstu je izdala važno opozorilo. V njem pravi: Zadnje čase se širi nova oblika za izkoriščanje ljudske dobrobrčnosti. Pobirajo darove in naročnine za patrijotične časnike in knjige. Kvestura je zvedela, da so med temi nabiraleci tudi nedorasi in predkaznovani. Nekatere je kvestura že zaprla, ker so s tem pobiranjem goljufali ljudi. Kvestura opozarja, naj se vsakdo varje teh sleparjev, četudi imajo sijajna priporočila od oblastev, občin, dežel in naj jih naznani varstvenim organom.

SINA ISČE.

Leta 1914 je bil na ruski fronti vjet Blaž Tomšič. Pisal je trikrat iz Kaahke v Turkestanu, potem se ni več oglašil. Kdor ve kaj o njem naj sporoči očetu Blažu Tomšiču v Levpi, p. Avče.

MESTNE NOVICE

SLOVENSKIM VOLILCEM V GORICI.

Kdor nima še volilne legitimacije, naj si jo priskrbi. Če jo je pa kdo izgubil ali če je postala drugače neuporabna, si bo moral pri-skrbeti novo volilno izkaznico na zelenem papirju. Ta druga volilna izkaznica mora biti označena kot duplikat. Volilne izkaznice izdaja mestni volilni urad (poleg anagrafičnega urada, št. 35) vsak dan do volitev in tudi še na dan volitev od 9. ure zjutraj do 7. ure zvečer. Volilne izkaznice — duplikat — na zelenem papirju — pa dobite v istem uradu št. 35. od torka 1. aprila dalje in tudi še na dan volitev 6. aprila.

Na dan volitev 6. aprila mora biti urad odprt za izdajanje volilnih izkaznic od 7. ure zjutraj do 7. ure zvečer.

SPLOŠNO SLOV. ZENSKO DRUŠTVO v Gorici bo imelo dne 30. t. m. ob 4 h pop. občni zbor v društveni sobi hiše št. 7 v ulici S. Giovanni (čez dvorišče). Vabljeni so vse članice, da se ga polnoštevilno udeleže in da po možnosti poravnajo zaostalo članarino.

UMETNIŠKA RAZSTAVA

se bo vršila meseca aprila v Gorici. Na tej razstavi nastopijo s slikami in risbami tudi slovenski goriški umetniki Luis Špacapan, Veno Pilon in mladi Ivan Cargo.

CEPLJENJE KOZ.

Stariši v Gorici morajo peljati h cepljenju koz vse otroke, ki so bili rojeni v drugem polletju 1923, in vse starejše otroke, ki niso bili še cepljeni. Cepljenje bodo vršili uradni zdravniki na šestih krajih. Kje in kedar, to je razvidno s plakatov.

ČČ. ŠOLSKE SESTRE V GORICI

sprejmejo brezplačno deklico, štirinajstletno ali petnajstletno, ki bi se hotela kaj učiti v kuhinjstvu ali gospodinjstvu. Obrniti se je v Slov. sirotišče v Gorici, Via Ponte Isonzo 32.

TRŽNE CENE V GORICI

„Dne 10. marca so bile na goriškem trgu sledeče cene:

Želje navadne kg 0.60-0.80, želje kisle 1.40-1.60, fižol 2.20-2.40, fižol-koks 3.00-3.60, repa 0.40-0.60, repa kisle 0.80-1.—,

udivja 2.40-3.60, krompir 0.50-0.60, rediž rudeč 3.— do 4.—, spinača 2.— do 3.—, maslo 16 do 18, mleko liter 1 do 1.20, jajca kos 0.50 do 0.60 lir.

VODOPIVČEV KONCERT.

ki ga je priredilo Pevsko in glasbeno društvo v Gorici dne 19. t. m., je zelo lepo uspel.

Udeležba nas je zelo prijetno presenetila. Že dolgo ni bilo pri slovenskem koncertu tako številnega občinstva. Opazili smo, da so bili vsi stanovi sijajno zastopani, izredno pa duhovski. Sicer pa smo bili vnaprej prepričani, da bo koncert obilno obiskan — že radi izredne priljubljenosti, ki jo uživa pri vsem goriškem ljudstvu g. Vinko Vodopivec. Ta naš skladatelj ne pozna ne v vsakdanjem življenju ne v svojih skladbah nikakih pretiranih navlak; preprost in pristrčen je v svojem značaju in življenju, tak se zreali tudi v iskrenih in domačih skladbah. Le na podlagi te skladateljeve pristno goriške iskrenosti moremo umeti, da je vse občinstvo bilo od prve do zadnje točke pač obširnega programa napeto pozorno in navdušeno; le tako si moremo razložiti tudi pristrčno veselje in viharno odobravanje vseh navzočih, ko je pevski zbor poklonil smehljajočemu se skladatelju lovorjev venec. Ni se pa posrečilo, da bi skromnega Vinka spravili na oder.

Še nekoliko kritike! Program je bil srečno izbran. Zboru samemu bi želeli nekoliko več takih tenorjev, kakoršne imamo. Alti so izredno dobri in krepki, skoraj prekrepki v razmerju do ostalih glasov.

Izvajanje je bilo na splošno dobro. Najbolje in najsigurneje so bile podane in so zato tudi najbolj učinkovale: med mešanimi zbori „Ptici“, med moškimi zbori „Zdravica“ in med ženskimi zbori „Izgubljeni evet“, ki se je moral vsled viharne zahteve občinstva ponoviti. Na splošno bi priporočal več vaj! G. Josip Bratuž, ki uživa že dolgo prav izredno priljubljenost, nas je razveselil s štirimi samospeli, med katerimi je „Beneška“ žela največ odobravanja; na splošno željo jo je moral ponoviti. Kakor druge krat, smo tudi to pot vprav uživali pristrčno mehko njegovega izvajanja. V gč. Mozetičevi je našel nežno sočuvstvojo spremljevalko. Talentirani gospodični želimo nekoliko več zaupanja v svojo spretnost. Ali bi nas ne mogla ob prvi priliki razveseliti kot solistinja... morda s Chopinom ali Griegom ali Jensenom ali Schumannom?

To kar pri g. Bratužu najbolj občudujemo, namreč fineše njegove dinamike in agogike, naj bi služilo v zgled pevskemu zboru, ki naj ga pri prvem prihodnjem — Komelovem večeru — izerpno posname.

Veliko priznanje zasluži g. koncertni vodja E. Komel, ki neumorno deluje za podvigo slovenske pesmi na Goriškem. Ako bo vztrajnost in vestna točnost zborova enaka njegovi, se nadejamo še mnogo, če dalje sijajnejših koncertov.

Dr. Mirko Brumat.

Zadnje vesti.

KRAS GOVORI.

V soboto zvečer se je vršil slovenski volilni shod v Sežani. Nosilec liste dr. Wilfan je v dovršenem govoru dokazal, da more vesten in zaveden Slovan voliti le za lipo. Njegova izvajanja, ki so jim zborovalci navdušeno pritrdjevali, sta skušala izpodbiti Peternel in Bandelj. Dr. Wilfan je v živahnem govoru pobil med viharim navdušenjem njih trditve. Obširneje poročilo sledi prihodnjice.

— V Komun je v nedeljo govoril dr. Bitežnik pred mnogimi stotinami kraševcev. Vladalo je veli-

ko navdušenje. Naš Kras stoji neomajno! Več prihodnjic.

IZ RIFEMBERGA.

Na kvaterno nedeljo se je Jožef Birsu vozil s kolesom po cesti. Srečal ga je mladenič Jože Kerševani in je Birsu začel očitati, da je fašist. Sporekla sta se: drugi dan so prišli snoparji h Kerševaniju in so ga odpeljali. Kerševanijeva mati je padla v nezvest, ko je videla, kako ženejo mladega sina. Še isti dan pred polnočjo je od žalosti in strahu umrla. Oče je šel prosit, naj sina izpustijo in naj ga naznanijo sodišču, če je kaj zakrivil. Sina so res izpustili, a ko se je vrnil domov, je ležala mati že mrtva na postelji. Vse poštene vaščane je to grozno in nečloveško postopanje neodgovornih ljudi silno pretreslo. Pogreba uboge matere se je udeležilo mnogo ljudstva.

BORJANA.

Kmečka hranilnica in posojilnica bo imela občni zbor dne 30. t. m. po blagoslovu. Zadrugi, pridite vsi!

NEZNANI MRTVEC V AVČAH.

V gozdiču blizu Avč so našli pred časom truplo neznanega človeka. Zdravniki so ugotovili, da je zmrznil. Mrliča so fotografirali in tako so večeraj ugotovili, da je ponesrečenec Mihael Kuk, 74 let star, iz Volč, pristojen v Gorico. Bil je v občinski hranilnici v Gorici in je šel obiskat sorodnike. Na tej poti ga je dotekla smrt.

VALUTA.

Dne 8. marca si dobil na tržaški borzi za: 100 avst. kron 0.0325 do 0.0335; 100 dinarjev 28.70 do 28.95; 1 dolar od 23.15 do 23.30; 20 zlatih frankov 89.50 do 90; 1 šterling 99.90 do 100.15.

DAROV:

Za Slovensko sirotišče: Mesto venca na grob Albine Krpan ib Solkana 25 L. č. g. Frane Črnigoj 60 L. Okrajna posojilnica v Kobaridu 500 L. P. n. Anton Mikuž mesto cvetja na grob Štefke Kosovel roj. Slamič v Črnicah 20 L. Bog poplačaj obilo!

ZAHVALA.

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so izkazali zadnjo čast naši tako nenadoma umrli ljubi materi, ki smo je pokopali 20-III. t. l. na domačem pokopališču v Rihemberku.

Najlepša zahvala preč duhovščini in obema pevskega zboru za prelepe žalostinke.

Preserje pri Rihemberku, 21-III t. l. 1924.

Družina Krševan-

Zobozdravniški atelje

Robert Berka

v Gorici, Via Dante šte. 4, mnogoletni asistent pri občeznem zobozdravniku dr. Piklu. Sprejema v svojem ateljeju v Gorici, Via Dante 4, v jutranjih in popoldanskih urah.

NAŠ ZOBOZDRAVNIK

doktor Lojz Kraigher

specialist za bolezni v ustih in na zobeh sprejema za vsa zobozdravniška in zobotehniška opravila

:: v Gorici, na Travniku št. 20 ::

HLAPCA pridnega in zanesljivega, veččega voznika in razumnega pri kmetijstvu išče Josip Marmolija v Mirnu. Plača po dogovoru nastop takoj.

VABILO

k rednemu občnemu zboru STAVBENEGA DRUŠTVA, vpis. zadr. z omej. zav. v ŠT. PETRU PRI GORICI, ki se bo vršil dne 30. t. m. v društveni pisarni ob 10. uri popoldne.

Dnevni red:

- 1.) Prečitanje in odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora.
- 2.) Poročilo predsednika,
- 3.) Poročilo nadzorstva glede bilance za leto 1923,
- 5.) Volitev načelstva in novih članov nadzorstva,
- 6.) Slučajnosti.

V slučaju nesklepčnosti, se bo vršil isti dan ob 2. uri popoldne drugi občni zbor, ki bo v smislu društvenih pravil sklepal na glede na število navzočih članov.

Načelstvo.

VABILO

na redni občni zbor »HRANILNICE IN POSOJILNICE v KOJSKEM« ki se vrši v nedeljo 30. marca t. l. od 3. uri popoldne v uradu posojilnice.

Dnevni red:

- 1.) Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora;
- 2.) Sprememba pravil;
- 3.) Odobrenje računov od leta 1915-1923;
- 4.) Volitev načelstva in nadzorstva;
- 5.) Slučajnosti.

Ako bi bil ta občni zbor nesklepčen, vršil se bo pol ure pozneje drugi na istem prostoru, z istim dnevnim redom brez ozira na število navzočih članov.

500 LIR NAGRADE

dobi, kdor mi naznani, kje se nahaja konj, sivkasto-bel, srednje visokosti, 12 let star. Konja so ukradli v noči od 20.-21. t. m. — Golobrd pri Kožbani, p. Dolegna-Urbanc Anton, posestnik in gostilničar.

V. Kopatin:

PASIJONSKI MOLITVENIK

Izdala Družba sv. Mohorja v Prevaljah. To je lep dovršen molitvenik po vsebini in obliki. Ljudem, ki čutijo potrebo po meditacijah bo ta knjižica zelo dobro došla. Vsebuje 51 premišljevanj, ki se nanašajo na trpljenje Kristusovo. Ne samo bogata zakladnica za premišljevanje, ampak tudi bogat vir za cerkvene, posebno postne govore.

Razen premišljevanj vsebuje knjiga tudi primeren molitvenik in posebne pasijonske pobožnosti.

CENA L. 6.—

Dobi se v Knjigarni K. T. D. v Gorici.

Važno za kapitaliste

Trgovec in posestnik v večjem mestu Slovenije v Jugoslaviji potrebuje za svojo razširjeno trgovino posojila od lir 150.000 do 200.000 proti vkniženju na 2 posesti brez dolga proti dobrim obrestim.

Ponudbe z naslovom postlati na uredništvo tega lista pod »Trgovec Slovenija«.

TRGOVINA

na drobno in debelo

v večjem mestu »Slovenije« zelo dobro vpeljana odda se v najem je z mešanim blagom in sicer: z špecerijskim, kolonijalnim blagom, alkoholnimi pijačami, mlinskimi izdelki ter pljskimi vrtnimi in gozdnimi pridelki.

Vpoštevalo se bode le solidne in dobre trgovce.

Stanovanje, skladišča v hiši.

Prevzeti je vso zalogo po dnevni ceni za približno Din. od 150.000 do 200.000.

Ponudbe je poslati na »Upravo

Ponudbe je poslati na »Upravo tega lista« pod »Trgovina« v najem.

Teod. Hribar (nasl.) - Gorica

CORSO VERDI 32 (hiša Centr. Posoj.)

Velika zaloga češkega platna iz znane tovarne Regenchart & Raymann, vsakovrstno blago za poročence kakor tudi velika izbira moškega in ženskega sukna.

Blago solidno!

Cene zmerne!

POZOR!!!

NA DOMAČO KROJAŠKO DELAVNICO!

V 12 urah izročim naročeno in izgotovljeno obleko po najnovejšem kroju. — Delo natančno in trpežno. Cena najnižja.

EMIL SAURIN

GORICA — Via Arcivescovado 7 (nasproti škofije — GORICA)

Trgovina z manufakturnim blagom in drobnarijo. Blago prve vrste.

Pozor kmetovalci!

Prve dni marca sem odprl v GORICI, VIA CARLO FAVETTI 6 (nasproti Narodne tiskarne) novo tvrdko z imenom

„VINOAGRARIA“

Pečal se bom s posredovanjem prodaje vina in drugih pridelkov v inozemstvo. Preskrboval bom z zadrugnim obratom, kakor žganjarnam, kletem, mlekarnam itd., potrebne stroje in načrte, nakupoval bom grampo, popravljal bolna vina in prodajal razne potrebščine za vinogradništvo, kletarstvo, sadjarstvo, kakor cepilne nože, žagice, škarje iz svetovnoznane nemške tovarne „Kunde“, cepilni vosek, trake za cepljenje trt, liče, ebulijoskope, vinometre itd.

Sprejemam prednaročila za seme sviloprejk (kavalirjev).

JUST UŠAJ, oenotehnik in agronom.